

+ Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, apryl 1990
4. čislo · ISSN 0032-4132 · Lětnik 40

Bože słowo za nas

Jězus Chrystus rjeknje: **Na swěće maće čěsność, ale budźće dobreje nadźije, ja sym swět přewinył.**

Sćenje swj. Jana 16,33

Z tutym słowom pokazuje naš knjěz Jězus Chrystus, zo wón njeje žadyn iluzionist, to rěka, zo swoje woči njezamknje před tym, štož na swěće je a štož na nim mamy. Na swěće mamy wšelake, wězo radosć, wjeselosć, spokojnosć, swoju swójbu a druhich čłowjekow, přiwuznych, přecelow, na swěće mamy swoje derjehiće a derjeměće a wšelake druhe. Ale to sluša tež do našeje čłowjeskeje eksistencije, zo mamy na swěće tež starosće, nuzu a čerpjenje, zrudobu, njeprěčelstwo a, kaž naš Zbóžnik tu praji, čěsnosť, tyšnosť, strach, stysk, hrozu, bojosć. Haj, Serb ma wšelake słowa za jednu a samsnu wěc, zmyslenosć.

Nowonarodžene džěčo so hišće njeboji. Bojosć jemu potajkim přinarodžena njeje. Ale hdyž w běhu přenjeho lěta žiwjenja, w kotrymž ma jara wjele wuknyc, swět a wokolinu zeznawa, přińdže tež jednoho dnja wokomik, hdyž so boji, hdyž ma strach. A tuta zmyslenosć wostanje čłowjekeje zdźeržana hač do wysokeje staroby, hač do smjertneho stracha.

Haj, před čim so čłowjek poprawom boji? Před wšěm móžnym a njemóžnym! Da namakamy bojosć před zašłosću, před přichodom, bojosć před zamówtosću, bojosć za lubyh čłowjekow, wosebje za džěci, bojosć před čłowjekami, bojosć před wěcami. A čłowjek so boji před božim njewjedrom a hrivotanjom. Wulki strach knježi na swěće před zanjerodženjom wobswěta a před jeho scěwkami. Wčera slyšach prjedawšeho zwjazkowego kanclera Schmidta w telewiziji, kak praješe, zo móhli so susodža Němskeje – a wón mjenowaše při tym wosebje Francozow a Polakow – před zjednoćenjom wobeju němskeju statow boječ, zo njeby Němska zaso přesylna byla! A w nowinach nětko čitach, zo je jedyn francoski slědžerski institut so naprašował pola wšelakich ludźi, před čimž so najbóle boja, a wuslědk je tutón institut wozjewił po procentach a je najprjedy mjenował strach před wobchadnymi njezbožemi (72 %), před hadami (59 %), před zemjerženjom (55 %), před padnjenjom do hlubiny (47 %), před woheńjom (43 %), před chorosću (42 %), před muchami a insektami (23 %), před čěmnosću (17 %) a před šerjenjemi (9 %). Hač tute procenty wšudom tak trječja, to ja njewěm, ale wone derje wukladuju słowo Knjezowe: „Na swěće maće čěsnosť.“ K tomu hišće přińdže, zo někotři druhim rady strach načinja. To pola džěci po dobrym njeje. Abo my myslimy tež na to, štož nětko pola nas

někotre razy běše: hroženje z bombami. Wězo nastawa na tajke a druhe wašnje strachota.

Ja chcu zastac z tym, wšo naličić, před čim so čłowjek boji. Wy móžeće sami hišće na to a tamne myslić. Rozsudžace je, zo Knjěz při tym wšěm praji: „Ale budźće dobreje nadźije!“ Dale pak njepraji: „To wšo tak zle njeje!“ Ně, wón sam na to pokazuje: „Ja sym swět – ze wšěmi jeho strachami a čěsnosťmi – přewinył.“ Wón je z Knjezom nad wšej čěsnosťu a bojosću.

Naš tekst je mēsačne hrono za jutrowny mēsač haprljeja. Přez swoje stawanje z rowa a jeho dobyće nad hrěchom, smjerću a helu je Jězus swět ze wšěmi strachami – kaž runje spisach – přewinył. A dokelž je hišće postny čas, hdyž tute čislo wurědže, chcu skónčić z Pawołom Gerhardtom (kěrluš 106, 9)

Hdyž budźe najstysknišo mi tehdy w wutrobje, mi zjew so najtróšnišo dla swojeje stysknoće.

Gerat Lazar

WUTROBNE PŘEPROŠENJE

*na spominanje na
Handrija Lubjenskeho*

póndzelu, 16. 4. 1990,
w 19.30 hodž. na Michałskej
farje w Budyšinje

Kubłanski dzeń 1990

Kubłanski dzeń we februaru je hižo dołho z dobrej tradiciju. Tak so tež lětsa zeńdžechmy, a to 19. febr. na Michałskej farje. Započachmy zeńdženje z Božej službu. Liturgiju měješe knjěz farar n. w. Paler, naš předar bě knjěz superintendent Albert. W swojim předowanju wón na to spomni, zo so džěnsa wjele přeměnja a to k dobremu, ale tež k strachej a njewěstosći. W stawiznach čłowjestwa so přeco něšto přeměni. Biblija pak nam praji, što wobstajnosć ma (sćenje Mateja 24,35): „Njebjo a zemja budžetaj zahinyc, ale moje słowa njebudu zahinyc.“ Biblija njeje kniha kaž kóžda druha. Wona je džěnsa hišće ta kniha, do najwjace rěčow přeložena, najbóle po swěće roz-

šerjena. Wona je Bože słowo, wot čłowjekow napisane. Japoštoł Pawoł přiruna ju z hlinjanym sudobjom. A my dyrbymy poklad widjeć, kotryž so w nim chowa. A što je nětk Bože słowo za nas? To njeje wědomosć, ale móc, kotraž zbóžna čini. Mamy na nje poslušac, je přiwzac, je wěric, jemu do wěric, po nim žiwi być.

Po Božej službje nam knjěz Latka jako serbski synodalny sakskeje krajneje synody wo swojim přebywanju w Hannoverje rozprawješe. Jako jenički hósć z NDR so tam na synodze wobdželi. Na zajimawe wašnje wo džěle tamnišeje synody a wo swojich rozmołwach z ratarjami Zapadneje Němskeje powědaše.

Wo serbskim cyrkwiskim žiwjenju w zašłym lěće (wosadne popołdnja, serbske blido) informowaše nas serbski superintendent. Wón tež na cyrkwiske wusylanje w rozhłosu skedźbni a namołwješe nas, do Pomhaj Bóh dopisować.

Popołdnju slyšachmy přednoški k temje „Wěra a přiwěra“. Knjěz farar n. w. Lazar rečeše wo přiwěre. Kaž wěra tak je tež njewěra džěnsa hišće aktualna. Tež křěšćenjo su nažel husto přiwěrliwi, kaž wón w swojim žiwjenju jako farar to dožiwi.

Knjěz superintendent n. w. Wirth pokaza na to, kak so přiwěra w serbskich přisłowach jewi. Jeje objekty su na přiklad zmij, błudnički, připołdnica, wódny muž. My wšitcy je derje znamemy.

Što je wěra? K tomu porěča k nam knjěz farar Feustel. Hižo słowo wěra je w našim času wjele čłowjekam njeznate. Džěnsa dyrbymy so na to dopomnić, zo plačeše serbski lud něhdy jako wěrjacy. Wěra je drohe duchowne kublo. Je namakać pomha nam Swjate pismo, a je derje, hdyž móžemy so při tym na pomoc druhich spušeć. Křěsćanstwo steji a padnje z wěru. Cyrkej je jeje nošerka. A zo smy my zańdžene lěta přetrali, bě snano tež móc našeje wěry. Słowa přednošerja su nam z nastorkom, wo našeje wosobinskej wěrje přemyslować. Mamy my woprawdže prawu wěru?

Z poslednimaj štučkomaj kěrluš 618 skónčichmy po zwučenym wašnju naše zeńdženje, na kotrymž bě nas zaso Albertec swójbja tak derje pohosćila. Štož smy slyšeli a nazhonili, to nas do wšedneho dnja přewodža. Da-li Bóh tak mamy tež klětu zaso naš serbski kubłanski dzeń. M. H.

Klětno wostanje!

Tuta powěsć rozšěri so spočatk februara po Łužicy. Mnohe mēsačy hižo běchu so Klětnjenjo wobarali, swoju wjes, pod kotrejž ani wuhlo njeje, nje-

efektivnosće našeje hornistwoweje techniki dla wupušćić. Hakle „nazym-ska rewolucija 1989“ bě zmóžniła, štož zdaše so do toho njemóžne: Wola luda so přesadzi, a knježerstwo so podwoli.

Čehodla na to w našim časopisu spo-minamy? Wšako Klětno dawno hižo do serbskich wosadow njeliči. Wěrnó je, zo je wot něhdyšeje serbskosće Klětnoho jenož hišće mało pytnýc. Serbsce rě-čacych tam lědma hišće namakaš. Na loňše naprašowanje, hač njemóhi so Serbski cyrkwinski džen 1990 we wsy wotměć, tamniši farar hladajo na narodnu situaciju we wosadze wotpokaza. W cyrkwjomaj je serbske słowo hižo před lětdžesatkami womjelkło: Posledni serbski farar ewangelsko-lutherskeje cyrkwyje bě Bjedrich Malink, kiž je tu w lětach 1899–1928 skutkował, a ze starolutherskeje cyrkwyje je so serbsčina drje hižo z wotchadom fararja Mateja Urbana w léce 1902 pomynýla. W cyrkwi, na kěrchowje a druhdže pytaš po-darmo za swědkami serbskeje zašłosće. Jenož mjena hišće na to dopominaja, zo běše Klětno hišće na spočatku našeho lěstotka přewažnje serbska wjes.

A tola směmy so tež jako ewangelscy Serbja z Klětnjanami wjeselić, zo wjes wostanje. Nic jenož z křesćanskeje so-lidarity, zo so stam ludžom zalutuje

horjo, zo zhubja swoju domiznu; nic jenož ze zamołwitosće za naš wobswět, zo so rjana Lužica njeby dale rozbor-kała; ale tež ze serbskeho stejišća. Z Klětnom wostanu nam serbske sta-wizny tamnišeje kónčiny, do kotrychž słuša tež mjeno sławného fararja Jana Kiliána. Wostanu móžnosće, zo so serbske naložki haja, zo so serbska rěč w šuli podawa a zo šulski chór tež serbski spěw haji. A skónčnje wostanje na-džija, zo sej wjesnjenjo bóle hač dotal swoju serbsku zańdženosć wuwědomja, ju jako hódnotu wobhladuja a serbske tradicije woziwja.

Mnozy Serbja su Klětnjanow w zań-džených měsacach w jich boju wo wjes podpěrowali. Na demonstracijach su rě-čeli serbscy spisowaceljo, nowinarjo, hudźbnicy a studenća. Nowa doba je wěnowała Klětnomu wosebitu přiłohu, a serbscy studenća su zběrali podpisa. Na poslednjeje, na „dobyćerskej“ de-monstraciji sobotu, 10. februara 1990, wuzběhowachu Klětnjenjo wosebje tutu wot Serbow skičenu pomoc.

Klětno wostanje! Je to kaž signal za nadžiju, zo wostanje tež Dubrjenčanske bahno, zo wostanu tež Slepjanske wsy, zo wostanu ewangelske kónčiny našeje Lužicy, hdyž hižo nic po rěči, tak tola po tradiciji a kulturje serbske. T. M.

Farar Jan Malink z Hrodzišća jako rěč-nik na demonstraciji 10. 2. 1990 w Klět-nom Foto: J. Maćij

Malešecy 1957

1957 běše w Malešecach Serbski cyrk-winski džen. 29. a 30. junija. Tehdy so ewangelscy Serbja w bohatej ličbje pod heštom „O krajo, krajo, krajo, poslu-chaj na słowo Knjeza“ zhromadžichu. W rozprawje so wuzběhuje rjane slónč-ne wjedro na nježděli a dolha Boža služba – dvě poľnej hodžiny.

Što nas lětsa wočakuje na našim Serbskim cyrkwiskim dnju? Informa-cije wo tym wozjewimy w přichodnych čisłach. Na kóždy pad pak přijědźe 16. a 17. junija do Malešec!

Jan Malink, předsyda

Woltar w Malešecach

Foto: Schmitt

Za naše dźěći

Zapozdžene jutry

Skónčnje bě tak daloko! Skónčnje mać po snědani praji: „Ja sej myslu, zo bychmy nětkle móhli na zahrodu pohladać hić, hač snadž je jutrowny zajac hižo pola nas pobyl.“

To mać njetrjebaše dwójce prajić. Tak spěšnje kaž hewak ženje běchu Anja, Monika a Krystof zwoblekani a hižo lečachu won na zahrodu. Hdyž mać a nan za nimi přińdžestaj, bě hižo wulke wołanje na zahrodze: „Ja hižo něšto mam!“ a „Ja tež!“ a „Ja tež!“

„Nic tak spěšnje, dźěći, wy tola wšu-dže jenož nimo lětaće“, napominaše nan. Ale to lědma pomhaše. Dźěći lětachu dale. Hakle na kóncu, hdyž počachu na-makanki rědše być, chodžachu pomału a kedźbliwje po zahrodze.

„To drje budže wšo“, mjenješe mać, hdyž bě do dźěčacych korbikow pohlad-nyla. „Sće drje wšitko namakali. Wjac tajki jutrowny zajac tola ani njesć njem-žo.“

„Hač na moje wulke jejkó“, Krystof zwěsći. Haj woprawdže, wone tu hišće njebě. A wone bě to najwažniše. Na swoje wulke pisane jejkó so dźěći staj-nje najbóle wjeselachu, dokelž bě w nim zwjetša něšto wosebite. Anja a Monika swoje hižo měještaj. Ale hdže bě Krystofowe?

„Nó, to dži hišće raz pytać“, nan praji.

Hnydom Monika poskići: „Pomham-ći.“ Ale Krystof wotpokaza. Swoje jejkó chcyše tola tež sam namakać.

Pomału a kedźbliwje chodžeše Kry-stof po zahrodze. Nan, mać a sotře jemu přihladowachu. Po cylej chwili přińdže k nim a chětro zrudny mjenješe: „Ničo.“

Nan jeho škrěješe: „To drje prawje pytał njejsy. Tajke wulke jejkó, to tola njemóže čezko być namakać.“

Nětko wšitcy zapřimnychu. Hladachu

při kóždym štomje, pod kóždym ker-kom, w kóždym rózku. Ničo!

„To tola móžno njeje“, nan njesćer-pnje wurazy. „Njewěš da ty...?“ so ma-čerje prašeše. Mać bjezradna hladaše. „Wěm jenož, zo dyrbi tu być. Ale hdže?“ Mać z hłowu wiješe a z ramjenjomaj sukaše. „Hdže, to tež njewěm.“

Wustróžana wona nadobo zawoła: „Dyrbimy tola kemši. Jejdyrkecy, to bychmy nimale skomdžili. Spěšnje, pójeće spěšnje!“

Krystof na kemšach lědma kedźbo-wać móžeše. Hladaše drje na fararja, ale z myslimi bě na zahrodze. Přemys-lowaje, kotry kućik, kotry štomik bě při pytanju snadž wuwostajil.

Lědma běchu z cyrkwyje domoj, bě-hachu wšitcy zaso po zahrodze. Hišće raz pytachu, nimale cyłu hodžinu. Po-darmo. Krystofowe wulke pisane jejkó tu njebě.

To njeběchu za Krystofa rjane jutry. Ani nad križerjemi, kotrež jědžechu sej popoldnju wobhladać, njemóžeše so wjeselić. A tež, zo Anja a Monika jemu z jeju wulkeju jejkow wotedaštej a zo mać mjenješe, zo so jejkó w přichod-ných dnjach při hrajkanju na zahrodze zawěsće namaka, ničo njepomhaše.

*

Něšto tydenjow pozdžišo započa nan syno syc. Krystof jemu pomhaše, roz-mjetowaše posyćenu trawu. Nadobo nan pozasta a při kiwa Krystofa. Před nim w trawje ležeše: wulke pisane jutrowne jejkó.

Njebě drje wjac jara rjane, a te awt-ko a wulki šokoladowy zajac w nim bě-štej hišće cyle w porjadku. To bě po-wědanje a hódanje, čehodla jejkó k ju-tram njeběchu namakali, hdyž bě tola tak cyle jednorje w trawje wosrjedž za-hrody ležalo. Na to ničo wotmołwić njemóžeše. Wěste pak je, zo měješe Kry-stof hišće raz jutry, zapozdžene drje, ale za to čím rjeńše. T. M.

Jan Paweł Kriżan - 3 mojego žiwjenja

Na doskónčne městno žiwjenskeho skutkowanja (15)

Moja sotra měješe ze mnu cáhnyć a mi gospodarstwo wjesć. Nakupich sej trěbne meble. Zapokazanje a ordinacija bě postajena na 20. februara 1881. Štwórtk do toho přijědžech do Kamjencu. Na dwórnišću witaše mje primarius lic. Heßmüller a před serbske cyrkwjy cyrkwinski předstejicér Mikławš z Křiđoła jako zastupjer serbskich wosadnych. Samsny džen dońdžechu meble, a tak započach ze sotru hospodarić.

Na njedźelnu ordinaciju přijědžechu staršej a mój najstarši bratr. Lessingowy pomnik před klósterskej cyrkwjy běše hišće z někajkeho swjedenja wobwěncowany. Nan bě mēnjenja, zo bě so to mi k česći stało, a spodžiwaše so jara, jako jemu rjeknych, zo w měsće tajke něšto njeje z wašnjom. Dopoidnja w džewječich přewodžachu mje mojej koleze a wyši cyrkwinski radzićel Schmidt do hłowneje cyrkwjy na ordinaciju. Po tym přédowach wo Štworakej roli. Jako džen po tym kantora Stephana wopytach, so tón mje prašeše, hač njebě mi w kemsach ničo nadpadnyło. Prajich, zo nic. Na to praji, zo běchu pišćele wupadnyli, hdyž bě organist při mojim zastupje do cyrkwjy započal hrać. Běše so w měchwajce powjaz roztorhnył. Njeběch ničo w tym pytnył, wšako hišće pozawny cyrkwinskeho chóra spěwanje přewodžachu. Popoidnju běch pola měšćanosty Örtela k jědźi přeprašeny, nic pak mojej staršej a bratr a sotra. Diner běše drje bóle wyšeho cyrkwinskeho radzićela dla hač mje dla zarjadowany.

W Kamjencu mējach w klósterskej cyrkwi wšerbske přédowanja a kóždú štwórtu njedźelu dopoidnja němske přédowanje a we hłownej cyrkwi tohorunja kóždú štwórtu njedźelu popoidniše přédowanje.

Dušepastyrskje džěło w serbskej klósterskej wosadze mējach sam na starosci. Připódlja mējach hišće krćenja, wěrowanja a pohrjebny tydzensce wotmēnjenje za město a za němske wsy.

Mi so jara derje w Kamjencu lubješe. Čujach so tu hnydom doma. Zwopředka běch jenož wikar, dokelž njeběch hišće swoje druhe pruwowanje zložil. Na

boršci zetkach so připadnje z fararjom Mičku z Halštrowa. Rěčachmoj tež wo druhim pruwowanju, kotrež chcych za lěto zložić. Wón pak mi radžeše, zo bych so tola hišće lětsa k pruwowanju zamotwil. Rozsudich so spěšnje. Hišće samsny wječor wotposłach swoje papjery. Po něšto dnjach dońdže připrajenje. Pječ tydzenjow pilnje wospjetowach a w oktobrije wróich so jako candidatus reverendi ministerii domoj. Cyrkwinske předstejicerstwo běše hišće w času, hdyž běch na pruwowanju, wobzamknyło, zo mam so kručě přistajić. Tak běch nětk prawy diakon a dóstach 800 toleri, mjeztym zo běch jako wikar 720 toleri zaslužil.

Za mój Kamjenski čas pisaše mi kantor Jordan z Popojc, zo bych tola farske městno w Popojcy přewzał. Patron von Hake běše za mnje, a tón, za kotrehož patron je, Popojčanske městno dóstanje. Běch mjenujcy nazymu 1880 posedženje delnjoserbskeje Maćicy wopytał. Wječor bě mje Jordan sobu do Popojc wzał. Sym jemu tehdy powědał, zo sym kandidat a zo móhl městno w Kamjencu dóstać, ale zo so jeho boju, dokelž je tam pječa přewjele džěla. Jordan bě mi na to radził, zo bych na prózdne farske městno do Popojc přišol, hdžež bych 1500 toleri zaslužby měl. Hnydom wón mi přinjese swoju britwju, dyrbjach so truhać a samsne dopoidnjo šćinice patrona Haku wopytał. Tak tež šćinich. Tola patron mi praji, zo drje sym hišće přemłody. Běše wšak to jenož pospyt, njemějach tež hišće druhe pruwowanje za sobu a tak jědžech tehdy zaso domoj, bjeztogo zo bych sej zastojnstwo nadešol. — Nětko pak, za lěto, běše so baron von Hake na mnje dopomnil a chcyše mje mēć. Bě pak samozrozumliwe, zo tajke powołanje wotpokazach. Činjach to čím radšo, dokelž so w Kamjencu jara derje čujach a tež ničo wo nadměrnym džěle njepytnych. Njebě tam woprawdže přewjele za džělo.

Lěto wosta moja sotra pola mje, potom wróci so do staršiskeho doma, a jako hospozu nadeńdžech sej Am. Hübnerer z Njeswaćidla, kotraž wosta pola mje, doniž so njewoženi. Za mój Kamjenski čas je so mój zastojnski bratr, archidiakon Schwarz, na lubi swogeho doma wobwěsnył. Wón bě dobry člo-

wjek, je pak so z čěžkimi myslimi nosyl a tak je skónčnje k tutej kročeli dóšo. Po jeho smjerći nazymu 1881 běchmoj jenož dwaj duchownaj w Kamjencu. Naslědnik zemréteho, dr. Quell, přijědže do Kamjencu w samsnym času, w kotrymž ja, swoje powołanje do Hodžija přijawši, Kamjenc wopuščich. Běše to 12. januara 1883

Rano zahe přijědže w nadawku Hodžijskeje wosady wóznik Valten po mnje. Běše to zymny džen. W kožuch, kiž bě mi nan kupil, pak njemjerznjeh. W Lejnje wočakachmy prawy čas a wotjědžechmy do Hodžija. W Přėčecach powitašaj mje wuj a bur Hola z Hornjeho Wunjowa. Tu mje tež swjedenjski čah wočakowaše. W tutym čahu jědžech potom do Hodžija, do wsy, w kotrež mējach nětk wostać. Přispomnić chcu, zo běch so wo Hodžijski diakonat zamotwil a zo běchu mje za diakona wuzwolili, bjeztogo zo bych tam pruwowsanske přédowanje měl. Po mojim wuzwolenju hakle běchu mje na hóstne přédowanje přeprašyli, kotrež sym w oktobru 1882 měl.

Wo swogich dožiwjenjach w Hodžiju sym wjele do cyrkwinskeje chroniki zapisał. Tu chcu jenož dodać, zo sym z lěta 1889 serbsku protyku a z lěta 1885 poslednju rubriku w „Missionskim Posole“ pisał, z lěta 1899 pak sym „Missionski Posol“ redigował. W přinimaj lětomaj mojego redaktorstwa je diakon Domaška hišće rubriku „Z missionstwa“ podawał, z toho časa pak sym nimalo stajnje cyłe lópjeno sam spisał. Štož su potom hišće druzy podawali, to je pod přinoškami woznamjenjene ze spočatnymi pismikami jich mjenow. Korektura tutoho lópjena je sej stajnje wjele časa žadała, wosebje w poslednich lětach, dokelž běše stajer Němc. Z toho časa, zo so lópjeno w Budyšinje čišćeše, je so wšo wo wjele wolóžilo.

Serbsku protyku „Předzenak“ sym pisał z lěta 1890. Do toho je ju farar Rjeda w Barce na starosci měl. Sym so stajnje přócował tak pisać, zo móžeše tež najjednoriša a najstarša žona moje přinoški lochce zrozumić.

Protyka na lěto 1923 budže drje moja poslednja. Njeh je. Zawěsće powjedu druzy moje džělo dale.

(Kónc)
Přel. T. M.

Jan Paweł Kriżan zemřel dnja 22. februara 1923 w Hodžiju.

Handrij Lubjenski

Handrij Lubjenski je so 11. 4. 1790 narodzil, potajkim runje před 200 lětami w Rachlowje pod Čornobohom jako syn serbskeho žiwnosćerja. Do Bukec chođeše do šule a tu so wuznamjenjowaše ze swojej pilnosću. Hdyž husy paseše, sedžeše na wulkim kamjenju a z knihow wuknješe. Bukečanski kantor Pjeh spózna jeho wulke dary a staraše so wo to, zo nan jeho na wyšu šulu do Budyšina posła. W Lipsku studowaše teologiju a to runje tehdy, jako pola Lipska wulka bitwa narodow hrowrješe. Wón bě horliwy Serb a wobnowi stare serbske studentske towarstwo a bu z jeho starším. Lubjenski zhromadžowaše wšitkich serbskich studowacych wokoło sebjě a so z nimi rozwučowaše w serbskej rěči.

W lěće 1817 powoła so za kapłana při Michałskej cyrkwi w Budyšinje, w lěće

1827 wuzwoli so za přenjeho fararja tuteje wosady a 1831 bu přeni farar — pastor primarius — Pětrowskeje wosady. W swogim pjeđdžesačlětnym žiwjenju je wjele za swój serbski lud wukonjał. Nimo swogeho džělapóneho zastojnstwa je dwójce serbsku bibliju znowa wudał, hrónčko za hrónčkom swědomliwje přirunajo a pruwujo. W lěće 1838 wuda serbske spěwarske, do kotrychž 77 kěrlušow poda. Z nich je 26 sam pēsnił, mjez nimi póstny spěw.

Mój Jezu, spožč, zo w tutym času
ja na twój križ rad spominam,
To wuč mje, zo so hrěchow pasu
a čělo z dušu tebi dam.

Tež hewak je literarnje pilnje skutkował. Wón słuša do přěnich zbudžerjow serbowstwa. Wón chcyše swój serbski lud pozběhować. Wón džělaše na serbskim słowniku a serbskej rěčnicy a do-

Handrij Lubjenski

Foto: Maćij

pisowaše sej z wulkimi słowjanskimi wučencami we wukraju. Telko čežkeho džela je zahe jeho mocy podryło. Wón schorje na čuwy a njemóžeše wjace wotchorić, doniž jeho Bóh Knjez k sebi njezwola. To so sta 19. 3. 1840, potajkim runje před 150 lětami. Tutón wulce zastužbny Serb, kiž je so ze wšej mocu zastajil za swój lud a za swoju cyrkej, je sebi zastužil, zo bychmy jeho njezapomnili.

G. L. (po předženaku 1929)

Přispomnjenčko

Druhdy móže nam wěste bibliske slowo jara wažne być, kotrež přjedy drje tež znajachmy, ale kotrež so nam tak wažne być njezdaše. To so w stawiznach cyrkwyje runje tak stawa kaž w žiwjenju čłowjeka. Mi so zda, zo za nas w přichodze dvě slowje z Noweho zakonja wjace wažnosće dóstanjetej hač do ta. Přenje slowo steji w 1. lisće Jana na 4. stawje a rěka: „Njewěrcé každemu duchu, ale pruwujće duchow, hač su wot Boha.“ Druhe slowo steji w 1. lisće Pawoła na Tesaloniskich na 5. stawje a rěka: „Wšitko pak pruwujće, a to dobre chowajće.“

Čehodla měnju, zo tutej hronje za nas na wažnosći dobudžetej?

Někotre slowa klinča jara pobožne a zdadza so polne Swjateho ducha — a tola su čłowske mysle. Ale tež hdyž njejsu to jenož čłowske mysle, tak móže tola Bože slowo mjenje abo bóle z čłowskimi slowami překisane być. Bože slowo nas namoľwja: „Pruwujće duchow, hač su wot Boha.“

To plači wosebje za wšelake sekty, kiž přez hranicy ze zapada k nam přińdu. Njeměnu z tym jenož swědkow Jehowy, ale tež druhich, kotřiž přińdu, zo bychy z nami wo wěrje rěčeli, kaž praja, abo kiž na druhe wašnje spytaja, na nas wliw wukonjeć. Woni hustodosć tež hnydom njepraja, zwotkel přińdu a što chcedza. Tohodla: „Njewěrcé každemu duchu, ale pruwujće duchow, hač su wot Boha.“

Někotryžkuli so drje nětko praša, kak móže to pruwować, dokelž so za to kompetentny nječuje. Ale njeje Bóh nam, to rěka swojej wosađe, Swjateho ducha da? A Swjate pismo tola tež mamy, kotrež je za nas zakład wěry. Nimo toho móžeće so tež z druhimi wěriwymi a ze sobudželačerjemi cyrkwyje wo tym rozmoľwjeć. Z tym sej mjez sobu pomhamy k prawej wěrje.

Wězo njeńdže mi z tym přinoškom wo zatamanje abo zasudjenje čłowjeka, kotryž ma hinaše měnjenje hač ja. Ni-mamy čłowjekow zatamać, ale so wopačneje wěrje sprećiwjeć a ju wotpokazać.

Runje tak mi njeńdže wo wobstaće cyrkwyje, ale wo zbožnosć dušow. Tohodla: „Njewěrcé každemu duchu, ale pruwujće duchow, hač su wot Boha“, a „Wšitko pak pruwujće, a to dobre wobchowajće.“ S. Albert

Ach, drohi přecelo, za toho, kiž je sam, bjez Boha a bjez knjeza, je žiwjenje žalostna čez. Tuž by trjeba bylo, sej knjeza wupytać, hdyž njeje Bóh hižo moderny.

Albert Camus

Čitarjo pisaja

Česěny knježe Alberto!

Zawěsće budžeće so džiwac, zo póst z dalokeho Rostocka dóstanjeće. Chcu so najpřjedy skrótka předstajić: Mathias Schönhoff, 27 lět.

Nětk k mojej naležnosći.

Pohnuty wot dželoweho kolegi, kiž z Lužicy pochadza, mam zajim, zwiski ze serbskimi ludźimi nawjazać. Před krótkim zeznajomich so z knjezom Hupacom z Korjenja pola Choćebuza. Zhromadnosć z nim mje jara jimaše. Wón je mje nětkole z mojim přecom wo zeznacě serbskich ludźi na Was pokazał.

Kaž pola knjeza Hupaca zhonich, „woteměra“ serbske žiwjenje resp. serbska narodnosć w Delnjej Lužicy, znajmjeńša zo spada. W Hornjej Lužicy porno tomu je pječa hišće jara žiwa, přetož je tam hišće najwjace Serbow žiwych. Mam nětkole přeće, njespóznać jenož jednotliwego Serba, ale žiwu serbsku wosadu abo raz w serbskej swójbje hósć być. Sym drje ewangelski, tola nabožinske rozdžěle (na příklad ke katolskej cyrkwi) njejsu za mnje bytostne. Předewšěm dže mi wo to, słowjanskich ludźi spóznać, ke kotrymž džě Serbja słušeja. Tole nječinju z wostudy abo dokelž ničo drugeho za džělo nimam, ně — mam wutrobu za Słowjanow.

To je moja přičina...

Móžeće tutón mój list, dyrbaľo-li so podać, radlubje dale posrědkować. Bych Wam za to jara džakowny byl.

Wšojedne, što budže — sym wćipny a woćaknu.

Na njeznate wašnje, ale wutrobnje a z česćownosću strowi Was

Mathias Schönhoff
Lessingowa 9
Rostock
2500

POWĚŚĆE

Malešecy. Superintendent Albert bě nas 17. februara na serbske wosadne popołdnjo do Malešec přeprosyl. Na spočatku zaspěwachmy choral. Słyšachmy slowa Swjateho pisma z krótkim předomwanjom. Při šalce kofeja rozprawješe nam superintendent Albert wo žiwjenju a skutkowanju 11. haprleje 1790 w Rachlowje rodzeneho Handrija Lubjenskeho, kiž bě pozdžišo farar Michalskeje cyrkwyje w Budyšinje a pastor primarius při Pětrowej cyrkwi. Po bjesadze a rozmoľwje postaji so přichodne wosadne popołdnjo na 13. oktobra. Nadzijejmy so, zo so přichodny króć wjace wosadnych wobdžěli. Wosada Malešecy/Hučina wobsteji z džewjeć wsow, tola jenož z pjeć wsow béchu wobdžěleni.

Šenk

Pólska. Wulku nadziju na polěpšenje počahow mjez křesćanskimi wěrywuznacěmi w Pólskej je zbudžilo powoľanje Zdzisława Trandy, biskopa ewangelsko-reformowaneje cyrkwyje, za předsydu Pólskeje ekumeniskeje rady. Za čas wójskeho stawa nawjedowaše zmužice swoju cyrkej, kiž ma někak 5 000 stawow. W ekumeniskich kruhach maja jeho za wotewrjeneho a jednoće křesćanow podaného čłowjeka.

Před wuzwolenjom za předsydu rjekny biskop Tranda nowinarjam: „Nje-

móžemy w izolaciji žiwi być a wottwaric předsudki móžemy jenož přez mjezsobne spóznać. Při wšěch čežach je so wjele za zblizenje cyrkwowje činilo. Trěbna pak je wjetša wotewrjenosć, wulkomyšlnosć, angažowanje nic jenož hirarchije, ale tež a přede wšitkim na runinje wosadow.“

Biskop
Tranda

Přeprašujemy

1. 4. — 5. njeđzela w póstnym času

10.00 hodž. kemše w Budyšinje na Michalskej (Albert)

w samsnym času Boža služba za džěci
11.25 hodž. nutrnosć w rozhłosu
13.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (Albert)

8. 4. — 6. njeđzela w póstnym času

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Hodziju (G. Lazar)

13. 4. — Čichi pjatk

9.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Rakecach (G. Lazar)

11.25 hodž. nutrnosć w rozhłosu
14.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje na Michalskej (Albert)

15.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Janskej cyrkwi we Wojerecach (tež za wokolne wosady) (J. Lazar)

16. 4. — 2. džen jutrow

9.00 hodž. kemše w Bukecach (Albert)
14.00 hodž. kemše w Hrodzišću (Malink)

19.30 hodž. spominanje na Handrija Lubjenskeho na Michalskej farje

21. 4. — sobota

14.00 hodž. wosadne popołdnjo w Lipsku

22. 4. — 1. njeđzela po jutrach

10.00 hodž. kemše w Barće (Malink)
11.25 hodž. nutrnosć w rozhłosu

6. 5. — 3. njeđzela po jutrach

10.00 hodž. kemše w Budyšinje na Michalskej (Albert)

w samsnym času Boža služba za džěci
11.25 hodž. nutrnosć w rozhłosu
13.30 hodž. kemše w Budestecach (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukelnska 27. Redaktor a skazanki: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, Budyšin, 8600, tel. 4 22 01. — Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Čišeć: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-164/90) — Wuchadza jónkróć za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962—30—110. — Index-Nummer 32921